

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny sekcja do spraw rozpoznawanych w postępowaniu uproszczonym, w składzie:

Przewodniczący:	SSR Justyna Supińska
Protokolant:	sekr. sąd. Magdalena Czapiewska

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 roku w Gdyni

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. W.**

przeciwko (...) **Spółce Akcyjnej z siedzibą w G.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz powoda P. W. kwotę 8 120,54 złotych (osiem tysięcy sto dwadzieścia złotych pięćdziesiąt cztery grosze) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 05 marca 2015 roku do dnia zapłaty;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz powoda P. W. kwotę 1 517 złotych (jeden tysiąc pięćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 04 marca 2015 roku powód P. W. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. kwoty 8 120,54 złotych wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi za okres od dnia 05 marca 2015 roku do dnia zapłaty, a także kosztów postępowania.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 27 lutego 2012 roku zawarł z pozwanym (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G. (poprzednia nazwa (...) Spółka Akcyjna) umowę pożyczki w wysokości 6 000 złotych, która to pożyczka zgodnie z § 3 umowy była oprocentowana w wysokości 12% w stosunku rocznym, począwszy od dnia uznania rachunku bankowego pozwanego (co miało miejsce w dniu 29 lutego 2012 roku). Pismem z dnia 23 października 2014 roku powód wezwał pożyczkobiorcę do zwrotu pożyczki, pozwany jednak odmówił wskazując, iż roszczenie powoda nie stało się jeszcze wymagalne, gdyż spółka – córka pożyczkobiorcy nie wypłaciła jeszcze jej jako spółce – matce dywidendy, z której pożyczkobiorca mógłby spłacić pożyczkę. Powód wskazał, iż zdarzenie polegające na zapłacie dywidendy jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym, czyli może nigdy nie nastąpić, a zatem należy to zastrzeżenie traktować jako nie termin, lecz warunek, zaś z uwagi na to, że istotą pożyczki jest zwrot pożyczonej kwoty, taki warunek należy uznać, w oparciu o treść art. 94 k.c., za niezastrzeżony.

Powód wskazał nadto, iż na dochodzoną kwotę składa się: kwota 6 000 złotych tytułem zwrotu kapitału pożyczki, kwota 2 000,22 złotych tytułem odsetek kapitałowych liczonych w wysokości 12% w stosunku rocznym za okres od

dnia 29 lutego 2012 roku (termin przekazania pożyczki) do dnia 09 grudnia 2014 roku (termin zwrotu pożyczki) oraz kwota 120,32 złotych jako odsetki za opóźnienie (wyliczone za okres od dnia 10 grudnia 2014 roku do dnia 04 marca 2015 roku od kwoty 6 000 złotych).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. wniósł o oddalenie powództwa wskazując, iż powód jako akcjonariusz pozwanej spółki i członek jej rady nadzorczej był stale informowany o celach strategicznych i przyszłościowych planach spółki, jak też o źródłach dochodu i prowadzonej aktualnie działalności gospodarczej, nadto posiadał wiedzę, że pozwany – poza posiadaniem udziałów w (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółce Akcyjnej, która z uwagi na krótki okres działalności na rynku, generuje straty, nie prowadzi żadnej innej działalności gospodarczej, ani nie osiąga bieżących dochodów.

Pozwany wskazał nadto, iż żeby zapewnić (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółce Akcyjnej spełnienie wymogów przewidzianych w ustawie o działalności ubezpieczeniowej, pozwana musiała dokapitalizować tę spółkę, co miało miejsce poprzez podwyższenie kapitału zakładowego albo pozyskanie kwot z długoterminowych, oprocentowanych pożyczek udzielanych dobrowolnie przez akcjonariuszy (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G., których to umów zawarto wiele. Umowa pożyczki zawarta z powodem była właśnie jedną z takich umów uzgodnioną przez strony i zawartą z pełnym rozeznaniem.

Pozwany wskazał, iż postanowienie umowne zawarte w § 4 ust. 2 umowy zostało przez powoda zaakceptowane przed podpisaniem umowy i nie było wcześniej negowane, obie strony zaś były świadome celu umowy pożyczki (dokapitalizowanie (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółki Akcyjnej) i faktu, że pozwana nie prowadzi innej działalności gospodarczej niż ta związana z działalnością towarzystwa ubezpieczeń, a zatem nie będzie miała środków na zwrot pożyczki innych niż te pochodzące z przyszłej dywidendy od spółki – córki. Pożyczka, z uwagi na cele jej towarzyszące, z założenia miała charakter wieloletni, wysokie oprocentowanie zaś miało rekompensować powodowi długi czas oczekiwania na zwrot kwoty pożyczki.

Zdaniem pozwanego, uznać należy, w świetle art. 65 k.c., że strony nadały wypłacie dywidendy charakter terminu, a nie warunku, wypłaty dywidendy nie można bowiem uznać za zdarzenie przyszłe i przedmiotowo niepewne. W związku z tym przyjęć należy, iż wierzytelność powoda o zwrot pożyczki nie jest jeszcze wymagalna, a sama pożyczka nie mogła zostać wypowiedziana, gdyż strony nie przewidziały możliwości jej wypowiedzenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 lutego 2012 roku pomiędzy P. W. a (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G. (noszącą wówczas nazwę (...) Spółka Akcyjna) została zawarta umowa pożyczki pieniężnej w kwocie 6 000 złotych.

Zgodnie z treścią § 3 umowy, zwrot pożyczki miał nastąpić wraz z odsetkami w wysokości 12% w stosunku rocznym, przy czym pierwszym dniem naliczania odsetek był dzień uznania rachunku bankowego pożyczkobiorcy.

Stosownie zaś do § 4 umowy, zwrot pożyczki miał zostać pokryty z dywidendy uzyskanej od (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółki Akcyjnej, której pożyczkobiorca jest jedynym akcjonariuszem bądź z innych źródeł finansowania dostępnych pożyczkobiorcy.

Pożyczkobiorca miał dokonać zwrotu pożyczki wraz z odsetkami nie później niż w ciągu 14 dni od dnia uznania na rachunku bankowym pożyczkobiorcy kwoty dywidendy wypłaconej pożyczkobiorcy przez (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną, której pożyczkobiorca jest jedynym akcjonariuszem, o ile kwota dywidendy w całości pokryje wartość kwoty głównej pożyczki wraz z odsetkami. W przypadku, gdy kwota dywidendy nie pokryje w całości kwoty głównej pożyczki wraz z odsetkami, wówczas pożyczkobiorca dokona pozostałej do zwrotu części pożyczki z kolejnych dywidend uzyskiwanych od (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółki Akcyjnej bądź z innych źródeł finansowania dostępnych pożyczkobiorcy.

umowa z dnia 27 lutego 2012 roku – k. 20-21 akt, twierdzenia powoda P. W. – protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 roku – k. 362-364 akt (zapis cyfrowy 00:16:42-00:28:09), twierdzenia pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. – protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 roku – k. 362-364 akt (S. M., zapis cyfrowy 00:28:09-00:52:40), zeznania świadka S. K. – protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 roku – k. 362-364 akt (zapis cyfrowy 00:04:55-00:16:42)

W dniu 29 lutego 2012 roku P. W. dokonał przelewu środków pieniężnych w kwocie 6 000 złotych tytułem pożyczki z dnia 27 lutego 2012 roku.

niesporne, a nadto: potwierdzenie transakcji – k. 22 akt

W roku 2012 (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. (noszącą wówczas nazwę (...) Spółka Akcyjna) zawarła umowy pożyczki o identycznej treści także z innymi akcjonariuszami. Na żądanie niektórych akcjonariuszy, w tym K. K., (...) spółki jawnej z siedzibą w G. oraz (...) spółki jawnej z siedzibą w G., postanowienie umowy dotyczące terminu zwrotu pożyczki zostało zmienione i w umowach zawartych z tymi podmiotami ustalono, iż zwrot pożyczki nastąpi na pierwsze wezwanie pożyczkodawcy, które może nastąpić nie wcześniej niż po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego pożyczkobiorcy za rok obrotowy 2013. Zwrot pożyczki miał nastąpić w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, przy czym strony zastrzegły uprawnienie pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczki w terminie wcześniejszym.

umowa pożyczki z dnia 29 lutego 2012 roku – k. 184-185 akt, umowa pożyczki z dnia 28 lutego 2012 roku – k. 186-187, umowa pożyczki z dnia 27 lutego 2012 roku – k. 188-189 akt, twierdzenia powoda P. W. – protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 roku – k. 362-364 akt (zapis cyfrowy 00:16:42-00:28:09), zeznania świadka S. K. – protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 roku – k. 362-364 akt (zapis cyfrowy 00:04:55-00:16:42), zeznania świadka W. R. – protokół rozprawy z dnia 18 grudnia 2015 roku – k. 344-345 akt (zapis cyfrowy 00:02:45-00:20:26)

Pismem z dnia 23 października 2014 roku P. W. zwrócił się do (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. z prośbą o zwrot udzielonej przez niego pożyczki wraz z odpowiednimi odsetkami.

W odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 12 listopada 2014 roku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w G. poinformowała P. W., iż nie uzyskała jeszcze dywidendy, o której mowa w § 4 umowy pożyczki, co sprawia, że termin spłaty pożyczki nie rozpoczął jeszcze biegu, a więc roszczenie o zwrot kwoty pożyczki nie jest jeszcze wymagalne i nie ma podstaw do jej zwrotu.

Pismem z dnia 12 lutego 2015 roku P. W. wezwał ponownie (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G. do zwrotu udzielonej przez niego pożyczki wraz z odpowiednimi odsetkami.

niesporne, a nadto: wezwanie do zwrotu pożyczki wraz z dowodem nadania i doręczenia – k. 23-25 akt, pismo – k. 26 akt, ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty – k. 27-28 akt

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny będący podstawą rozstrzygnięcia niniejszej sprawy Sąd ustalił na podstawie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz dowodu z przesłuchania stron oraz świadków: W. R. i S. K..

Odnosząc się do poszczególnych dowodów zebranych w sprawie, wskazać należy, iż dokumenty przedłożone przez strony Sąd uznał za w pełni wiarygodne i nie budzące wątpliwości co do ich autentyczności, tym bardziej, że nie były one kwestionowane w zakresie ich mocy dowodowej przez żadną ze stron postępowania, a zatem brak było podstaw do odmowy przyznania im waloru wiarygodności.

Twierdzenia stron oraz świadków Sąd uznał zasadniczo za spójne i wiarygodne. Odnosnie zeznań świadka W. R. Sąd uznał jego twierdzenia, że powszechnie wiadomo było, iż pożyczka może nie zostać przez pozwanego zwrócona za nie znajdujące potwierdzenia w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w szczególności

w twierdzeniach samego pozwanego, za którego w charakterze strony przesłuchiwany był prezes zarządu – S. M. kategorycznie wskazujący na zobowiązanie spółki do zwrotu udzielonych jej pożyczek.

Obowiązek zwrotu przedmiotu pożyczki, a nie termin jej zwrotu, uznać należy za element przedmiotowo istotny, bez którego nie ma umowy pożyczki w rozumieniu przepisu art. 720 § 1 k.c. (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 08 grudnia 2000 roku, sygn. akt I CKN 1040/08, Lex nr 50828). Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dał podstaw do przyjęcia, że umowa pożyczki z dnia 27 lutego 2012 roku była umową pozorną, a strony zawarły inną umowę aniżeli umowa pożyczki.

Poza sporem pozostawało zatem w niniejszej sprawie, że w dniu 27 lutego 2012 roku pomiędzy powodem P. W. a pozwanym (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w G. (noszącą wówczas nazwę (...) Spółka Akcyjna) została zawarta umowa pożyczki pieniężnej w kwocie 6 000 złotych i że kwota ta została przelana przez powoda na rachunek pozwanego w dniu 29 lutego 2012 roku.

Spór dotyczył ustalenia, czy przewidziany w § 4 umowy zapis dotyczący zwrotu pożyczki wraz z odsetkami nie później niż w ciągu 14 dni od dnia uznania na rachunku bankowym pożyczkobiorcy kwoty dywidendy wypłaconej pożyczkobiorcy przez (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną, której pożyczkobiorca jest jedynym akcjonariuszem, uznać należy za termin czy też warunek i w związku z czym, czy żądanie powoda zwrotu udzielonej pożyczki jest wymagalne.

W ocenie Sądu powództwo w całości zasługiwało na uwzględnienie.

Określenie terminu spłaty pożyczki w sposób opisowy „nie później niż w ciągu 14 dni od dnia uznania na rachunku bankowym pożyczkobiorcy kwoty dywidendy wypłaconej pożyczkobiorcy przez (...) Polska Ubezpieczenia Zdrowotne Towarzystwo (...) Spółkę Akcyjną, której pożyczkobiorca jest jedynym akcjonariuszem”, w ocenie Sądu, nie odpowiada wymogom niezbędnym do ustalenia terminu. W przypadku tak określonego terminu – poprzez odwołanie się do jakiegoś zdarzenia, którego nadejście nie jest pewne, należy mówić raczej o zastrzeżeniu warunku, a nie terminu. Z kolei możliwość ukształtowania stosunku prawnego w sposób dowolny, wynikająca z zasady przewidzianej w art. 353¹ k.c. nie ma charakteru bezwzględnego, lecz jest ograniczona ustawą, zasadami współżycia społecznego oraz naturą stosunku, co w zasadzie wyklucza takie określenie terminu przez strony, które nie odpowiada wymogom terminu w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego (tak Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 30 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I ACa 1/15).

Wbrew twierdzeniom pozwanego, nie sposób więc przyjąć, ażeby powyższe postanowienie umowne stanowiło termin w rozumieniu przepisów prawa cywilnego (rozumiany jako zdarzenie przyszłe i pewne). Nie ma wątpliwości, że jakkolwiek wypłata dywidendy jest zdarzeniem niewątpliwie przyszłym, to jednak nie ma ona charakteru pewnego. Celem każdej podejmowanej działalności gospodarczej jest wprawdzie osiągnięcie zysku, jednakże nie zawsze zysk ten udaje się osiągnąć, a nawet w sytuacji, gdy jest on osiągnięty – nie musi być przeznaczony na wypłatę dywidendy, może zostać również zatrzymany w spółce w postaci kapitału zapasowego (rezerwowego).

Zgodnie z treścią art. 89 k.c. z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych albo wynikających z właściwości czynności prawnej, powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej można uzależnić od zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunek). Warunek niemożliwy, jak również warunek przeciwny ustawie lub zasadom współżycia społecznego pociąga za sobą nieważność czynności prawnej, gdy jest zawieszający; uważa się go za niezastrzeżony, gdy jest rozwiązujący (art. 94 k.c.), przy czym wskazać należy, iż przepis ten ma zastosowanie tylko wtedy, gdy niemożliwe lub sprzeczne z prawem, względnie zasadami współżycia społecznego jest zdarzenie, któremu nadano rangę warunku. Takiego zaś charakteru nie można przypisać okoliczności wypłaty dywidendy. Nadto, podnieść należy, iż warunek powinien być zdarzeniem nie tylko przyszłym i niepewnym, ale także i niezależnym od woli stron, powinien mieć on charakter zewnętrzny wobec woli stron danego stosunku prawnego. W niniejszej zaś sprawie – pozwany był jedynym akcjonariuszem spółki – córki, a zatem to wyłącznie od jego decyzji zależało, czy ewentualny zysk, jaki spółka – córka

osiągnięciu zostanie przeznaczony na wypłatę dywidendy, czy też zostanie zatrzymany w spółce pod postacią kapitału zapasowego (rezerwowego).

Zdaniem Sądu rozpoznającego sprawę okoliczność wypłaty dywidendy jest zdarzeniem przyszłym i niepewnym, uzależnionym od wielu czynników, w tym – woli strony, tj. pożyczkobiorcy (spółki – matki) jako jedynego akcjonariusza spółki – córki, może zatem nigdy nie nadejść, a tym samym nie przystaje do natury stosunku umowy pożyczki, albowiem świadczeniu pożyczającego odpowiada obowiązek zwrotu pożyczonej kwoty (w niniejszej sprawie niekwestionowany) i obowiązek ten ma charakter bezwzględny, co odróżnia umowę pożyczki od np. umowy darowizny (tak Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 30 kwietnia 2015 roku, sygn. akt I ACa 1/15).

Uzależnienie więc zwrotu pieniędzy od takiego zdarzenia, które jest przyszłe, niepewne i zależne od woli strony, może prowadzić do tego, że pożyczkobiorca nigdy nie będzie zobligowany do zwrotu pożyczonej kwoty, co byłoby niezgodne z naturą umowy pożyczki. W tej sytuacji więc skutkiem zastrzeżenia powyższej okoliczności w czynności prawnej, której właściwość sprzeciwia się takiemu zastrzeżeniu, jest nieważność tego warunku w oparciu o treść art. 58 § 3 k.c. Brak ustalenia terminu zwrotu pożyczki jako konsekwencja powyższego nie uniemożliwia oczywiście kwalifikowania umowy jako umowy pożyczki, gdyż do jej essentialia negotii nie należy określenie terminu zwrotu, tylko wprowadzenie do jej treści postanowienia o obowiązku zwrotu (tak Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 21 maja 2015 roku, sygn. akt V ACa 72/15). Strony umowy mogą swobodnie decydować, w braku określenia terminu zwrotu pożyczki, kiedy powstanie obowiązek jej zwrotu (tamże). Zgodnie zaś z treścią art. 723 k.c. jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik zobowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni od wypowiedzenia dającego pożyczkę.

W niniejszej sprawie pismem z dnia 23 października 2014 roku powód P. W. zwrócił się do pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. z prośbą o zwrot udzielonej przez niego pożyczki wraz z odpowiednimi odsetkami, a zatem termin sześciu tygodni liczony od dnia 28 października 2014 roku (dzień odbioru pisma przez pozwanego) przypada na dzień 09 grudnia 2014 roku, przy czym termin „wypowiedzenie” w rozumieniu przepisu art. 723 k.c. nie oznacza wypowiedzenia umowy pożyczki, lecz aktualizację obowiązku zwrotu pożyczki i powoduje, iż roszczenie o zwrot pożyczki staje się wymagalne (glosa do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1996 roku, sygn. akt III CZP 196/05).

Mając na względzie powyższe rozważania, na podstawie art. 720 k.c. w zw. z art. 723 k.c. w zw. z art. 481 k.c. w zw. z art. 482 k.c. Sąd zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. na rzecz powoda P. W. kwotę 8 120,54 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi za okres od dnia 05 marca 2015 roku do dnia zapłaty.

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 4 w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 490), zasądzając od pozwanego, jako strony przegrywającej proces, na rzecz powoda kwotę 1 517 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, na co składa się kwota 300 złotych tytułem zwrotu opłaty sądowej od pozwu, kwota 17 złotych tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 1 200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.